

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca végén a (Máriaffy-ház) bódá a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

AZ ELLENZÉK ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. v. 32 korona. Negyed évre 4 frt. v. 8 korona.
Félévre 8 frt. v. 16 korona. 1 óra 1 frt 50 kr. v. 5 korona

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz: 9.

POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP.

Telefon sz: 9.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reklam sora 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora: 5 frt.

Nyilvántartási czikkok:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Politikai helyzet.

Budapest, nov. 5

Amikor az osztrák viszonyok következtében a magyar kormány számára előállott a gazdasági kiegyezés dolgában az önálló intézkedés szükségessége. Bánffy Dezső Bécsbe hívatta Szilágyi Dezsőt és kérte őt, szövegeznék meg az önálló intézkedésről szóló törvényjavaslatokat.

Szilágyi Dezső a javaslatokat nem szövegezte meg szövegezték meg, hanem azok szellemére nézve rövid vázlatban megírta a maga propozícióit. Ez a vázlat a következő öt pontból állott:

1. Az osztrák viszonyok következtében Magyarországra nézve beállott az önálló rendelkezés szükségessége.

2. A quóta nagyságát törvény értelmében a király állapítja meg.

3. A gazdasági kiegyezés tárgyát képező intézményekre nézve a státus kvó egy évre fentartatik, ha ez Ausztria részéről is megtörténik.

4. A magyar kormány utasíttatik, hogy az önálló vámterület létesítésére a szükséges előkészületeket egy éven belül megtegye arra az esetre, ha a jövő delegáció összehívásakor a közös vámterület dolgában Ausztriával meg egyezés nem történhetik.

5. Záródaték.

Ezt a vázlatot Tisza Kálmán helyeselte, Bánffy Dezső pedig elfogadta.

A képviselőház elnöke nyugodtan hazatért, mint a ki dolgát jól végezte és abban a meggyőződésben volt, hogy ámbár 67-es alapon, de alkotmányos formák között fog a magyar kormány az önálló rendelkezés után létesítendő provizorium dolgában intézkedni.

Az a törvényjavaslat, melyet Bánffy Dezső a képviselőház hétfői ülésén be fog terjeszteni, két pontból áll. És pedig:

1. A gazdasági kiegyezés összes kérdéseiben a státus kvó egy évre fentartatik.

2. A magyar kormány felhatalmaztatik, hogy egy éven belül a gazdasági kiegyezés kérdéseiben, szükséghez képest, a képviselőház utólagos jóváhagyása feletlen rendeleti uton intézkedhessék.

Ez a törvényjavaslat a magyar alkotmány felfüggesztése. Közjogi kérdésekben Magyarországon rendeletekkel kormányozni nem lehet. A rendeleti uton való intézkedés ezekben a kérdésekben egyenlő a felülről jövő forradalommal. És erre a nemzetnek csak egy méltó válasza lehet: a feltétlen, az alkut nem ismerő ellenállás. Bánffy Dezső törvényjavaslata merőben ellenkezik azzal, a mit Szilágyi Dezső proponált s a mit Tisza Kálmán és Bánffy Dezső helyeselve, Bécsben elfogadtak.

Ugy tudjuk, a korona közbevetése folytán ejtették el a Szilágyi-féle vázlat negyedik pontját, mely a magyar kormányt önálló vámterület előkészítésére szükséges intézkedések megtételére utasítja. A rendeleti uton való intézkedés tervbevitelének szerzője előttünk ismeretlen.

Az „Egyetértés” a helyzetről következőket írja:

Budapest, decz. 6

A mi napon immár tényré vált, hogy báró Bánffy Dezső miniszterelnök a hétfői ülés elején csakugyan benyújtja az új törvényjavaslatot, a mely mindössze két szakaszból fog állani. Az első szakaszban kimondatik a státus quo fentartása, másodikban a keresztlvittel az összkormány bizatik meg.

A miniszterelnök kéri fogja, hogy a javaslatot - úrgöson utasítatik a bizottsághoz s a bizottság sürgösen tárgyalja azt le.

Bánffy miniszterelnök ugyanis azt óhajta, hogy a javaslat már 10-én, vagy legalább 11-én tárgyalás alá kerüljön a képviselőházban.

A függetlenségi párt el lévén határozva a legvégsőig menő harcra, kérdéses, hogy a miniszterelnöknek ez az óhajta teljessébe mehet-e, mert függetlenségi párt a benyújtásnál beható vitát fognak provokálni.

A szabadelvű pártban ma már élénkebb volt az élet, pedig a miniszterelnök sem volt jelen s a kapacitások is valósággal óvakodnak a klubot felkeresni, hogy ne kellen még nyilatkoznok a jelen kényes és kétes helyzetben.

Másik tndósitónk ezeket jelenti:

A bonyolult politikai helyzetet legjobban jellemzik azok a hírek, melyek napról-napra terjednek. Ma a szabadelvű pártban valóságos forrongást idézett ele az a hír, hogy báró Bánffy Dezső el van tökéve az esetben, ha a függetlenségi és 48-as párt hétfői előterjesztésével szemben obstruál, közvetlen a karácsonyi szünetek előtt miniszteri

rendelet útján a státus kvó fentartását kimondani. Ez a hír a szabadelvű párt ama tagjai által, kik Bánffy kegyéből és az ország pénzén jutottak be a képviselőházba, a legnagyobb meglepéssel lön fogadva, de a párt régi s előkelőbb tagjai a leghatározottabban perhorreszkálják az ily megoldást és Bánffy Dezső, ha így erőszakos eszközökhöz folyamodnék, akkor — hír szerint — a szabadelvű párt egy része is mindent elkövetne megbuktatására.

A délutáni órákban a tözsén az a hír volt elterjedve, hogy az uralkodó elnökle alatt tartott minisztertanácsban Bánffy kijelentette volna, hogy ő, miután ő az úgynevezett „Kaiserparagraf”-al szemben oly határozottan állást foglalt s miután a „Kaiserparagraf” alkalmazása most már Ausztriában kikérülhetetlen, az ő helyzete a magyar képviselőházban nagyon nehéz, még saját pártjával szemben is s ezért kész lemondani a miniszterelnökségről. E lemondást azonban az uralkodó nem fogadta el. E hírek valódisága vagy valótlansága még meg nem állítható ugyan, hanem kétségtelenül jellemzik azt a válságos politikai helyzetet, melybe az osztrák események sodorták Magyarországot.

A Budapesti Napló így ír:

Budapest, decz. 4.

A mai nap volt döntő terminusa az osztrák és magyar, sőt az osztrák-magyar helyzetnek. A döntés, mely ma következett be, csak az optimistáknak hozhatott csalódást, akik a realis valóság alapján ítélték meg a helyzetet, azokat ez a döntés nem lephette meg.

Báró Gautsch ma kénytelen volt ő felségének jelenteni, hogy semmi kilátása sincs a provizoriumnak alkotmányos uton való keresztlvitelére és a magyar kormánnyal szemben semminemű erkölcsi obligót nem vállalhat. Ezzel végképpen eldőlt a kompromisszum sorsa. Magyarországra nézve elhatározott dolog, hogy Ausztria alkotmányos képviselőtelével nem érintkezhetik azokban a kérdésekben, a melyekre provizorium vonatkozik, bekövetkezett tehát az 1867. évi XII. törvénycikk 68. §-ában provideált eset, a melyben az önálló és független intézkedés joga Magyarországra visszazsall.

Oly forrásból, a mely a kormányhoz közel áll, az a hír szivárog ki, hogy a hétfőn benyújtandó törvényjavaslat lényegében a kormánynak adandó meghatalmazás arra, hogy a státuskvót, a visszonság kikülsével, egy évre rendeleti uton fenntarthassa.

Bármily alakban kerül is a javaslat a Ház elé, kétségtelen, hogy viharos és válságos napok küszöbén állunk. Hétfőn a mi-

niszterelnök betérjeszti a javaslatot. Harógon másnap tárgyalja az illetékes két bizottság, a pénzügyi és a közgazdasági bizottság s mindkét bizottság el is intézi, akkor is csak esztörtökön kerülhetnek a bizottsági jelentések a Ház elé, mert szerdán ünnep van. Már most igaz, hogy sür.ős esetben nem kell a napirendre való kitűzés: három napig várni, de ha az ellenzék ebben az esetben arra hivatkoznék, hogy a javaslat történelmi fontossága és így alapos tanulmányozást igényel, akkor a sürgösség dacára is alig volna hétfő előtt napirendre tűzhető. Hétfőn pedig már a tizenharmadik napját írjuk ennek a hónapnak.

Mindenestre válságos napok elé megyünk. A politikai égbolt ma még szinte felhőtlen; de talán már a legközelebbi napokban vilámmokkal terhes felhők fogják elsötétíteni a firmamentumot és kitör a zivatar előbb és eszebben, mint most még csak sejt-hetjük is.

Politikai hír.

Szász képviselők értekezlete. A szabadelvű pártokban egy külön teremben szász-értekezlet volt. Az értekezleten csaknem valamennyi szász képviselő jelen volt, s az értekezlet egyetlen tárgya a községi és helynevekről szóló törvényjavaslatl szemben elfoglandó álláspont megbeszélése volt. A szász képviselők hosszas vitakozás után abban állapodtak meg, hogy követeléseiket a törvényjavaslatl szemben oda redukálják, hogy engedessék meg hivatalos irataikban és iskolakönyveikben a magyar elnevezés mellé zárójelben oda tenni a németet is. A szászok különben elhatározták, hogy a meny-nyiben a pártértekezlet nem fogadja el e kérelmeket, őt ily értemű javaslatot fognak a háznak benyújtani, de azért nem lépnek ki a szabadelvű pártból, ha esetleg ez a párt is leszavazná a javaslatukat.

Pártok értekezlete.

Az országos függetlenségi és 48-as párt szombatnap délután 6 órakor Kossuth Ferenc elnökle alatt értekezletet tartott, melyen a párt tagjai nagy számban jelentek meg.

Mindenekelőtt Justh Gyula az Irányi-síremlékbiroztok elnöke referált az ügy állásáról, és tudatta, hogy a pályázó szobrászokat felszólította mintáink beküldésére a párt-helyiségbe, megítélés végett, az ajánlat megtételére.

Ezután áttért az értekezlet a községi nevek magyarosításáról szóló törvényjavaslatra melyet elfogadott.

Kossuth Ferenc felszólítására a mezőgazdasági munkások jogviszonyairól szóló törvényjavaslatot referálta Justh Gyula: a kérdéshez számosan hozzászóltak s a párt el-

határozta, hogy a javaslat elfogadását a tagok egyéni meggyőződése szerint való nyílt kérdésnek tekintik.

Kossuth Ferenc ezután előadta a jelen politikai helyzetet, és a párt intézkedésére vonatkozólag több javaslatot tett, melyeket a párt egyhanguan elfogadott.

A közhírre vált tényny szemben, mely szerint a kormány hétfőn má benyújtaná a státus quonak önrendelkezési alapon álló kimondását célzó törvényjavaslatot, a párt elhatározta, hogy mára benyújtásnál beható vitát fog provokálni; magára a javaslatra nézve bevárja ennek szövegét s a hétfőn este hat órakor tartandó pártértekezleten fog a további teendőket felett határozni; előre is jelezte a párt, hogy ha a javaslat a státus kvó egyszerű fentartását célozza, ez ellen a leghatározottabban állást fog foglalni és a legnagyobb lelkesedéssel fog belemenni a küzdelembe a visszanyert önrendelkezési jog ily módon való felhasználása ellen. A kérdéshez minden jelen volt párttag hozzá szólt és a hangulat lelkes és emelkedett volt.

Kilenc óra tájban oszlotta fel Kossuth a lendületes pártértekezletet.

A függetlenségi és 48-as Ugron-párt Bartha Miklós elnökle alatt szintén értekezletet tartott, a melyben a politikai helyzetről tanácskoztak. Az értekezletről kommuniké nem adott ki, miután a párt a határozatát titokban tartja. A párt azonban a mai naptól kezdve permanenciában marad és minden nap délután ülést tart.

Ugron Gábor s vele sokan az ellenzék körében a 48-as törvények érvényét vitatják, s hogy az önálló rendelkezések az a módja, a mit a kormány tervez, alkotmányellenes. A mint a 67-es kiegyezési törvények alkotmányos föltétele megszűntek, a magyar közjog szelleme szerint a soha meg nem változtatott s ő felsége által szentesített törvények önmaguktól érvényesülnek. A 48-as törvények néhány része törvényileg módosult, lényeges részei azonban, s azok, a melyek itt szóba juthatnak, ma is fennállnak és a törvény erejével bírnak, abban a pillanatban, a melyben az eddigi közjogi rend föltételei s így az egész rendszer az alkotmány értelmében megszűnnek.

A szászok mozgalma

a helynevek rendezéséről szóló törvényjavaslat ellen.

Brassó, decz. 2.

Hétfőn — a városi képviselőtestület, ma a brassómezei szász kertföld választmány (Burzenland Kreisausschuss) által összehívott választói közgyűlés foglalkozott a helynevek rendezéséről szóló törvényjavaslatl.

„Kronstadt geht voran”, ez a brassói szászok jelszava és e jelszóhoz híven a brassói szászok határozatai a legmesszebb menők.

Brassó város képviselőtestületi gyűlése ugyanis azt a határozatot hozta, hogy nemcsak a kormányhoz, hanem a képviselőház-

hogy beszélnek ezek a nép nyelvén, de boldogult elődei: Tóth Ede, Szigligeti és Csépregi is értettek hozzá. A nép nyelvének szépsége egyszerűségében áll. Semmi sallang.

De hibái dacára Gézi tehetségét és népszimtmirói hajlamát nem tagadjuk sépen ezért többet használ az, a ki hibáira figyelmezteti, mint a ki behuny szemmel tömjénez. A tehetségnek is vannak tévedései s a kritika kötelességet teljesít, ha erre figyelmezteti.

Az előadás a jó előadások közé tartozott. Megyery igazgató igazi torozkói kosztümöket készítettett a darabhoz és a színházi festő a torozkói szobát is híven reprodukálta.

A kiállítás tehát nem hagyott fenn kívánni valót.

Szentgyörgyi, Botár Márton kissé halvány bizonytalán szerepét játszta az ő nagy rutinjával. Botárné György Ilona cseálta. Ez a szerep tulajdonképen a darab vezérfonal, de teljesen passiv, a mia darab drámai fejlődését teljesen megbénítja, s a mi miatt a művésznő játéka sem érvényesülhetett akaratának és tehetségének megfelelően. Áldor Juliska a czimszerepet játszta és énekelte sikerrel. Kassai, Andor szerepébe ma is tanúságot tett erős drámai vénájáról. Véndrei Hirs Firtos Están szerepében állandó derűtségben tartotta a közönséget. Kiváló komikuma és inventiója teljes mértékben érvényesült. Kedves szerelmes pár volt Rózsahegy és Turchányi Olga sőt a mi több, Rózsahegy kicsiny, de kellemes hangon notázott is.

A darabnak elég szép külső sikere volt,

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1897. Deczember 6.

Az ördög mátkája.

(Eredeti népszimtmű 3 felvonásban. Irta: Géczy István.)

Mikor Bokor József „Mária bátyja” című népszimtművével szemben, Gézi „Gyimesi vadvirág”-ja elnyerte az 1000 frtot, igen méltányos és igazságos dolog történt, mert a „Gyimesi vadvirág” jobb darab, mint a Mária bátyja.

A saját majdnem egyhangú lelkesedése miatt a „Gyimesi vadvirág”-ról, s a Gézi darabának őszintén örvendeztünk.

Am ebből senki se következtesse azt, hogy Szigligeti, Tóth Ede és Csépregi darabjai pihenhetnek a színházi könyvtárakban, mert a kedvező bírálat csupán az új népszimtműbuzdítására volt szánva, a ki nek első föltétele a népszimtmű irdalom terén a siker kiállításával biztatott.

Sajnálatl kell konstátálnunk, hogy „Az ördög mátkája” — nem haladást, hanem hanyatlást jelent. A remény még nem vált el a Gézinék ez a darabja a tucsat népszimtművek között sem jutott az első sorba.

A darab vékony meséje epizód alakok megéneklésével van kifolddozva, melyek a cselekményre semmi befolyással nincsenek, s a mesézők öszerválogatott stílusban adnak kifejezést érzelme világuknak, többnyire privát érzéseiknek. A sovány cselekmény az első felvonás két utolsó jelenetében indul meg. Ad-

dig látunk torozkói népviseletet és szobát bethlehemeseket, s más ethnográfai mutatványokat és mig az emberek jönnek, mennek és Hirs Firtos Están mokázik, megtudjuk, hogy Botár Márton, gazdag kocásmeester fia szerelmes a fiatal mostoha anyjába, a ki viszsonozza szerelmét, a mely viszony fogja képezni tulajdonképen a darab gerinczét — a mi épen nem vall a szerző distingváltt érzékére. Ugyan ilyen — a jó ízlést sértő motívum mozgatja részben a cselekmény rugóját a „Gyimesi vadvirág”-ban is, a hol az édes anyát bosszuérzete kerítővé alacsonyítja le. Ilyen alapon szinpadí művet alkotni rossz érzékre vall, s ha meg is próbálják a raffineriákkal dolgozó társadalmi drámák írói, — hagyja figyelmen kívül a népszimtműt, mivel a nép — ha nem keresünk kivételes eseteket — puritán. Már pedig az írónak nem a kivételet, hanem az általánost kell keresnie.

Az apa — mivel együtt látja az egész felvonás alatt sohajtózni a fiut és a mostoha anyát, gyanítani kezdi, hogy szeretik egymást. Vernes Judit pedig az „ördög mátkája” (kit azért hívnak így mert völegénye meghalt az esküvő napján a templomba s így őt a nép hite szerint az ördög jegyezte el) bizonyosan tudja, és mikor a két szerelmes légyottot ad egyúsnak karácsony estéjén, ő is megjelenik, lelkükre beszél, az asszonyt fekdüni küldi úgy hogy mikor Botár gyanulól üzelve megjelenik, Juditot kapja együtt a fiával a kire aztán ráparancsol, hogy vegye is feleségül.

Azt hinné az ember, hogy abból bajosan lesz valami, mivel Botár fia Andor örül

szenvedélyllyel esküszik arra, hogy ő csak Annát — már mint a mostoháját szereti — hanem a második felvonásban már ott hagyja mint Szent Pál az oláhokat és ugyanolyan szenvedélyllyel esküszik szerelmet Juditnak. Igaz, hogy a szerző három hónapi időt adott Andornak, hogy gondolja meg a dolgot, de a szinpad nem törí az insequentiást s a a néző azt hiheti, hogy ez a legény a harmadik felvonásban, ismét ácsap a szerelem egy új terrenumára.

Megtörténvén tehát a második felvonásban Andor fordulása, elveszi Juditot, valamint az epizód szereplő párt Bariczát és Pál Miklóst is egymásnak ígéri, — s így kíváncsi lesz az ember, hogy mi történik a harmadik felvonásban. — A harmadik felvonásban pedig, éppen a végéig nem történik semmi, mivel az elhagyott szerelmes mostoha siránkozása, — Andor és Judit csókolódzása, — Hirs Firtos András pompás táncza, nem drámai cselekmény. Hanem a végén, mikor Botárné asszony a férjének bevallja, hogy Andort szereti és nem tud róla lemondani: a boldogtalan férj felsohajt: „Jaj, de szegény lettem”, a még boldogtalanabb asszony pedig, a kötőró malom kerekéi alá veti magát és meghal. Ez a thema pedig így megírva igen érzékeny elegikus történet, de nem dráma. Különben, ha az Andor esküvője napján nem lett üngyilkos, két hét múlva annál kevésbbé volt rá oka, mivel a szív, ha kiállja az első rázkódást, lélektanilag következik, hogy hetek múlva már megkönnyül s így szinte meglep a malom alatt történő tragédia.

Azt azonban szívesen ismerjük el, hogy Géczy a szinpadí hatást ismeri, ezen a téren

szakértő kezekkel dolgozik. Új alakjai nincsenek, de jó alakjai vannak. Ez azonban nem hiba, mert népszimtműbe új alakot alig vihet valaki. A népelet egyszerű, sztk keretben mozog, társas élete, foglalkozása nem kimeríthetetlen, vagy bonyodalmas labirintus. De igen is, kell valami újat vinni minden darabba: az írói egyéniséget. Mert a néprajzi kosztüm, a lakodalmi rigmus, — a Bethemesek handabandája csak másolat, vagy mondjuk keret a darabhoz, de nem behatolás a népelet lelki világába és nem jellegzetes vonása az író egyéniségének.

Épen azért alakjai, helyzetei és meséjének menete, nem hat ráuk az újdonság ingerével. Láttunk már ilyen intőző és vezető leányt mint Judit; láttunk már ilyen kiadásban félénk és naiv szerelmes párt, mint Baricza és Pál Miklós, — láttunk már olyan ravasz és móka parasztot mint Hirs Firtos Están stb.

Es ezek az alakok igen ritkán beszélnek a nép nyelvén. A nép nyelve sem nem virágos, sem nem pathetikus sem nem pórias. Gézi nyelveteze pedig mind a három. A nép nem mondja, hogy „a tomboló viharak vadul arezába kaczag”. Nem igen sejtí milyen a szemekből kisugárzó pokoli tűz, az üdvöt, és karhózatot sem tudja mi fán terem, — sőt mind ezt már nemhogy a népnél, de az öreg Lear királynál is unalmasnak találjuk. A századreg realis és nem pathetikus. A nép pedig — akár milyen csodálatos, de mindig egyforma. Pórias kifejezést pedig épen kerülni kell. A szerző pedig valósággal megtömi ilyennel Firtos Estok uramat. Nézzek csak meg a szerző Petőfit és Arany Jánost.

hoz is fölír a javaslat ellen — holott erre jog nincs, mert hisz Brassó, nem törvényhatósági joggal bíró város.

Maga a polgármester is ismételtén kijelentette, hogy az ez iránti indítványt nem bocsáthatja szavazásra, de végül hosszas kapcizálás után és miután egyik szónok biztosította arról, hogy ha szavazásra bocsátja az indítványt — és ezért bajba jutna — teljes erővel támogatni fogják, sőt azt is megígérte, hogy testületileg hazakísérik: a polgármester ur engedett és kijelentette, hogy habár a törvénnyel ellenkezik, az indítványt szavazásra bocsátja.

Volt erre nagy bravozás, hoch-olás és tapsolás és a polgármester urat a szász és román képviselő testületi tagok haza is kísérték; az utcán is éltetve őt.

Elhatározta ez a közgyűlés azt is, hogy — ha ezt a többi községek is megteszik, — azokkal együttesen küldöttséget küld a királyhoz is; kérve, hogy a hozandó törvénytől a szentesítést tagadja meg.

A szászok legelőkelőbbjei, a volt szabadelvű párti mérsékelt szászok, mint Obert Ferencz lelkész, Adam Károly ügyvéd, Thomas Károly igazgató és Gusbeth Kristóf tanár egymásután a legerősebb kifejezésekkel keltek ki a törvényjavaslat ellen; és fölhasználták az alkalmat arra, hogy erőszakos magyarsággal, a szászok elnyomásával vádolják a magyarságot.

A szászok között létesült békét újabb nyilatkozatokkal pecsételték meg, sőt Lurtz ügyvéd és Flechtenmacher orvos (a ki a közgyűléseken magyarul érteni nem akar, de mint orvos nem csinál lelkiismereti dolgot abból, hogy magyar pasiensei panaszát meg nem érti) a románokat is szövegkezdésre szólították föl, a mit a románok nevében Muresan Aurél dr. örömmel fogadtak.

Mi elenyésző csekély számban levő magyar képviselő-testületi tagok legjobban az azal csafoltuk meg az erőszakos magyarság vádját, hogy 30 éves állítólagos erőszakos magyarság után is: e képviselő-testületben 200 tag közül csak 25—30 a magyar és e képviselő testület jkvei románul igen, de magyarul nem vezetettnek, jóllehet Brassó város lakosságának 1/3-a magyar.

A képviselőkhöz a fölirat azonban még sem mehet el és Brassó város nevében deputációt sem küldhetnek a királyhoz, mert az erre vonatkozó határozatot megfellebbezték.

A városi közgyűlés után a mai napra hirdetett választói közgyűlés tartotta igazlomban Brassó város és megye összes választóit.

A belügyminiszter múlt évi rendelete szerint ugyanis nem szabad többé a választókat nemzetiség szerint összehívni. Ennél fogva most már a szász kerületi választmány meghívójában nem írhatta oda, hogy csak a szász választókat hívja össze, hanem általánosságban Brassó vármegye 4 kerületének választóit hívta meg. A meghívót a szász kerületi választmány bocsátotta ki, abban benne volt, hogy a törvényjavaslat elleni állásfoglalás — a gyűlés célja, és így joggal föltételezték azt, hogy a magyar választók nem fognak a gyűlésen megjelenni.

Brassó vármegye érett és tapasztalt főispánja azonban kiadta a jelszót, hogy a ma-

gyar választók is menjenek el a gyűlésre. A magyar választók egy értekezleten, a melyen az intéző bizottság alelnök, a szabadelvű párt brassói választmányának magyar alelnöke és az intéző bizottságuk mintegy 10 tagja jelen volt, elhatározta, hogy a szászok által összehívott gyűlésen a magyar választók nem mennek el, hanem ugyanazon napon és órában más helyiségben tartanak gyűlést és ott mondják ki, hogy az ő közreműködésükkel is megválasztott szabadelvű párti képviselőtől elvárják, hogy a törvényjavaslatot megszavazza és a pártban benn marad. Az értekezlet határozatát közzölték a főispánnal, a ki azonban azzal az érthetetlen okoskodással, hogy nem akarja, hogy a külön gyűlés tartása által a magyarság szakítson a szászokkal: megmaradt a mellett a kívánság mellett, hogy a magyarság menjen el a szászok által összehívott gyűlésre. Ezt határozta azután az intéző bizottság is.

Már pedig, eltekintve a nemzetiségek érzékenységetől, normális viszonyok között sehol sem szokásos, hogy pl. a szabadelvű párt által összehívott gyűlésre a nem szabadelvű párti választók is megjelenjenek; csak azért, hogy ellenkező pártállásukat demonstrálják. Nagy tapintatlanság és politika hiba volt különösen a jelen esetben odaerőszkolni a magyar választókat arra a szász gyűlésre és nagy gyengesség a brassói magyarság intézőbizottságának vezetőitől, hogy jobb meggyőződésüket alávetették a főispán — ezáltal szerencsétlen ideájának.

Mert előre látható volt, hogy a szászok 2—3-szoros túlnyomó többségben lesznek a gyűlésen annál is inkább, mert a magyarság jelentékeny része távol maradt; kétségien volt tehát, hogy a szászok nagy többséggel elfogadják az előre ismert határozati javaslatot.

A főispán szerint azért kellett lelemenni oda a magyar választóknak, hogy tiltakozzanak az ellen, hogy a Kreisauerschuss által összehívott választó közgyűlés hívja fel a közös magyar és szász szabadelvű párt által megválasztott képviselőket arra, hogy a szabadelvű pártból kilépjenek.

Nos, a közgyűlésen elhangzott ez a tiltakozás és a szászok egyik szónoka jogosan jegyezte meg rá, hogy az a tény, hogy a gyűlésen a magyar választók is megjelentek, igazolja, hogy a gyűlés többsége, mint az összes választók gyűlésének többsége, jogosult az összes választók nevében határozni.

Most már nyugodtan léphetnek ki az összes brassómezei szász képviselők a szabadelvű pártból, még Breunenberg Gyula is, a ki mandátumát 200 szász és 300 magyar választó szavazatának köszöni; míg ha a magyar választók impozáns tiltakozó gyűlése kifejezte volna azt az óhaját, hogy a pártban bennmaradjon, akkor erkölcsi kötelessége lett volna mandátumát választói rendelkezésére bocsátani és magát újabb választásnak alávetni.

Brassó vármegye magyar választói sohasem fogják megbocsátani a főispánnak és az intézőbizottságnak, hogy őket arra a gyűlésre el vitte és hogy a magyarság tiltakozását Moor főesperes az intézőbizottság működő alelnöke német nyelven adta elő.

Dr. Zakariás János.

Egyetemi-köri estély.

Kolozsvár, decz. 4.

A vidám Carnival tegnapelőtt tartotta ünnepélyes bevonulását az agy Radout ódon falai közé. A viharos mulatt díszekedő épület rokkant terneire nem lehetett ráismerni; az izléses drapériák és virágok a legkiválóbb színekkel és díszekkel voltak díszítve; az éjszakai mulatságok a legkiválóbbak voltak.

A farsang első mulatsága különben a legkényesebb izlésűket is teljesen kielégítette.

Kiküldött tudósítónk a következőkben számolt be a jól sikerült mulatságról:

Pont fél kilenczet ütött volna a negy-száz évet jóval meghaladt Radouti torony óra, — ha nem tartaná pár év óta feleslegesnek a Különosztor utca lakóival tudatni az idő mulandóságát, — midőn Ditrói Nándor a köri estély érdemes elnöke egy stílydőlő hajó kapitányának elszántságával harsány hangon vezényelte a tükön ülő cigányoknak:

— A Rákóczi indulót!

A következő pillanatban a rendezőség sorfala és éljenkiáltásai között vonult be az estély bájos védőasszonya, magybőlőni Bölönyi Józsefné, — a figyelmes rendezőség által számára pálmával pazarul feldíszített emelvényre.

A bemutatások után kezdetét vette a táncz, a mely a Balogh Jancsi kedvelt bandája mellett hajnali 5 óráig kitartó lelkesedéssel folyt.

A nem csekély anyagi sikert eredményező kedves mulatság rendezésében fáradságtalan elnökölt, Ditrói Nándort illeti első sorban a dicséret, kinek fáradságot nem ismerő működése eredményezte a fényes sikert.

Az estélyen jelen voltak közül sikerült egy néhányuk nevét feljegyezni a következőkben:

Szász Domokosné, özv. Szentkirályi Gyuláné, Nagy Pálné, Felszeghy Dezsóné, Felszeghy Jolánka, dr. Márki Sándorné, Márki Mariska, özv. dr. Kanitz Ágostonné, Kanitz Dóra, özv. Várady Károlyné, Várady Dóra, dr. Meltz Hugóné, Meltz Ilza, Geréb Mártonné, Geréb Ilonka, Mák Mariska, Székely Rózsika, Brauner Ferenczné, Brauner Emma és Irén, Gabányi Béláné, Gabányi Margit, dr. Kuncz Ignác, Kuncz Teréz, Gajzágó Antalné, Gajzágó Josephin, Betegh nővérek, dr. Fischer Lajosné, Fischer Margit, Vikol Antalné, Vikol nővérek, Turchányi Olga, Forrainé, Forrai Ferike, Lányi Edit, Laczko Bella stb. stb.

(L.)

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, december 6.

— Gróf Majláth Gusztáv erdélyi r. kath. püspök tegnap délután hatodfél órakor Gyulafehérvárról ide érkezett. Idejövételének üzölja az, hogy a kegyes tanítórend fennállásának háromszázados évfordulója alkalmából az itteni r. kath. főgymnásiumban és templomban rendezendő egyházi és iskolai ünnepélyeken részt vegyen. Az ifju főpásztor már legutóbbi itt léte alkalmával kitátsa he-

lyezte az ünnepélyen való megjelenését sakkor tett ígérete bevéltásul most tényleg jelen lesz a rend összes ünnepélyein. A püspökre az indóházai Bíró Béla plébános a papság élén várakozott. A kölesönös üdvözlések után a püspök kíséretével az összes harangok zugása közt hajtattat be a plébánián lévő lakására. Ma reggel szokása szerint korán felkelt. A reggel a félnyolc órai misét végig halgatta, s a mise egész folyamata alatt a szentélyben ájtatoskodott.

— Majláth püspök a főző iskolában. A Mária-Dorothea-Egylet erdélyrészi körének kolozsvári főző-iskolája ma abban a szerencsében részesült, hogy gr. Majláth Gusztáv Károly erdélyi r. kath. püspök látogatásával tisztelte meg, mely alkalommal egyszerű, de szívhez szóló szavaival kérte az Eg. áldását a közhasznú, s már is virágzásnak indult intézet. Kíséretében voltak Bíró Béla apátplébános és Balogh ceremonialis. Fogadására megjelentek Heinrich Józsa tanítónő, képezdei igazgató, gr. Schweinitz Gyuláné, gr. Kornis Berta, gr. Bethlen Károli, Kozma Ferenczné, Schvayczné Adél, Donogány Zsuzsanna, Kiss Sándorné, Pollák Lajosné, Petrány Józsefné, Szathmáry Ákosné, Kovács Dezsóné, Imre Gergelyné, Wermescher Györgyné, Jurasz Berta, Tauffer Ilka, Némethy Lenke, Donogány Valéria, László Róza. A „főző-iskola” vezetője Magoss Jolán villásreggellyel lepte meg az iskola vendégeit. A püspök néhány szóban kifejezte a vendégkönyvben megelégedését. Kedvesen hatott az a benső fiú szeretet, melyre édes anyjáról, mint kitűnő gazdasszonyról szólt, kinek jó szellemét őhajtja az intézet fölé. A jelenlevők lelkesen megelégedtek az ifju főpásztor.

— Temetések napja. A tegnapi napot méltán lehet a temetések napjának nevezni. Már délelőtt 11 órától kezdve a késő délutánig folyton zúgtak a különböző felekezetek templomainak harangjai. Alig fél órai időközben folyton temetési menettel találkoztunk. Délelőtt 11 órakor Csath Lajos nyug. belügyminiszeri számtanácsost temették el. A szertartást itt Bíró Béla apátplébános segédlettel végezte. Délután három órakor az öngyilkossá lett Péchy László fiatal erdőgyakornokot, később Papp Mihály kereskedőt, majd Müller Dániel volt 48-as honvéd és bánffyhuynadi kir. közjegyző temetést helyeztek örök nyugalomra. Ez utóbbi ravatala az új halottas kápolnában volt felállítva, s a végítésségtelen a jogász és bírói körökből sokan jelentek meg. Ezekben kívül még két kisebb rendű temetés is volt. Szóval a tegnapi vasárnap boilett — halottak napjának.

— Eljegyzések Dr. Esterházy László Kolozsvár város főjegyzője, szombaton, folyó hó 4-ikén tartott eljegyzését Sós Gizikével, Székely Miklós gyógyszerész kedves és bájos nevelt leányával. Szívesen gratulálunk az ifju jegyes párnak a csatlakozunk a jó barátok sokaságához, a kik a kéténdő szép frigyhez sok boldogságot kívánnak.

Zetényi Klobuczký Andor hon. huszár hadnagy eljegyezte Benedikty Lajos huynad-megyei földbirtokos bájos és szép leányát Alexandrinét.

— A kolozsvári gazdák nagyobb foku érdeklődést tanúsítanak az Erdélyi Gazdasági

Egylet felolvasásai iránt. A felolvasások, mint említettük, holnap d. n. 5 órakor kezdődnek a tornavivoda nagy termében. A felolvasások érdekében tegnap három helyt is értekezlet tartottak a gazdák a kifejezték abbéli óhaját, hogy a mezőrendőri törvény végrehajtásáról is tartassék egy újabb felolvasás.

— Hangverseny. A kolozsvári ev. ref. theol. fakultás ifj. ének- és zenekara folyó évi 8-án, szerdán délután fél 6 órakor a intézet dísztermében hangversenyt rendez. Belepti díj nincs. Szíves adományok az ének- és zene-egylet pénztára javára köszöntet fogadhatnak.

— A művaj. A művajjal tudva volt, el van árusztva Kolozsvár piacza. Nemcsak pékek és cukrárszok használnak sütőmesterségre készítéshez kizárólag művaját, de a kereskedők közül is 'számosan valódi vaj helyett árusítják, a mint ezt a mai rendőri vizsgálat megállapította. Ez nemcsak szegényes, de lelkiismeretlen dolog is. A törvény előírja, hogy a ki művaját árusít, az ugy a íratásban belől, mint ki üll, felíratattal tartozik megjelölni a körülményét. De ezt a felíratot egyetlen üzlet sem használja, holott a művaját nagy szívenvendéglével árulják. A rendőrség kötelessége a közönséggel szemben elkövetett e durva visszaélésért, az illető et szigorúan megbüntetni. Ugyancsak tegye kötelességévé a rendőrség a cukrárszoknak és pékeknek, hogy mikor művajt használnak, ne ámtítsák a közönséget azzal, hogy valódi vajjal készítik a süteményeiket.

— Temetés. Nagy részvét mellett temették el tegnap Kolozsvárt a kolozsvári kereskedői gárda egyik szorgalmas és jeles tagját, Papp Mihályt a kereskedők és kereskedői ifjak társulatának pénztárnokait. A társulat nagy közönség vett részt. A kereskedők társulata testületileg jelent meg. A kereskedői és iparos osztály előkelősége, fiatalja mind ott volt. A temetési szertartást Bíró Béla apátplébános teljes ságdéllettel végezte. A polgári egylet énekelte gyászénekeket. Az imponáló menet az egész főtert betöltötte. Az elhunyt ravatalát a koszorúk nagy száma borította. A következők helyeztek koszorút: Papp Mihálynak. Kereskedők ifjak társulata. Ifj. Papp Mihály emlékének, a kereskedők betegsegélyező egylete. Felejtethetetlen testvérenek, Krištof. Szeretett testrérmének és sógoromnak, Vasziák és Nina. — Felejtethetetlen Miskának, Ernő, Rebi és Józsa. Papp Misinok, pályatársai. Csiky Mihály, a jó barátunk. Felejtethetetlen Miskának, Etelka és Olivér. Misinok, Gyula és R. gina. István és Emilia. stb. Nyugodjék békével!

— Orvosbál. Az orvosbál rendező bizottsága, a f. hó 5-én tartott alakuló közgyűlésen megalakult. A tisztikar a következők: Elnök: Winkler Jenő. Al-elnökök: Losonczy Sándor, Reinhold Béla, Szabó Károly. Titkár: Molnár Károly. Pénztárnok: Fabinyi Rudolf. Ellenőrök: Berger Gyula, Feder Vilmos. Jegyző: Kolozváry Sándor.

— Kárpát-estély. Az Erdélyrészi Kárpát-Egylet egy héti osztálya által december 15-én a New-York szálloda emeleti termében rendezendő Kárpát-estély iránt városszerte nagy az érdeklődés. A tánczot rövid hangverseny előzi meg melyben Geiger J. Albert, Ruzsinky Ilona asszony, ifj. Sipos Gábor és Müller Viktor vesznek részt.

— Vasuti főtisztek előléptetése. A főtisztekre — mint kitűnő forrásból értesülünk — örömet hoz az idei karácsony. Körülbelül három évtá váruknak az előléptetésre, de a mostani kárpótlója őket a hosszú várakozásért, mert az előléptetésük száma a főtisztek klasszáiban ezúttal oly nagy lesz, mint talán még soha. Így huszonhárom főellenőrből lesz főtiszt az előléptetése után és nyolcz főtiszt az auasztrozottak főfőtisztjelölővé. A főtisztek előléptetését valószínűleg még az általános hivatalnokai előléptetés előtt teszik köze. — A hivatalnokai kar megvárhatná, hogy neki se menjenek szűk marokkal, mert a munkában is, az érdemben is meg van a maga egyális része.

— Gyász hírek. Abrosius Gyula kataszteri munka vezető meghalt. — Özv. Gazi Józsefné, szül. Kiss Mária Kolozsvárt elhunyt. — Galgóczi Rózsa Ida Bethlenben meghalt.

— Ferencz napja Szentosen. Sina Ferenczet nevenapján órázióban rész-sítottak a 1-ső és 2-ik 48-as kör küldöttsége, kik Pinter Gyula vezetése alatt tisztelegtek szertartás parvézértük és képviselőjüknek. Pinter üdvözlő beszédé Sina hosszabbabban vázolt a különösen fölhiyta a figyelmet arra, hogy új idők szele lengedez s 30 évi küdelm alatt sohasem voltak oly közel Magyarországhoz teljes függetlenségéhez, mint most. Ezen nehéz időkben az e vlt szentesi 48-asoktól még nagyobb erőfeszítést és elhívást várunk. Ezt óriási lelkesedéssel ígérték meg és azt is, hogy a jövő vasárnap tartandó népgyűlésen a város polgársága föliratot intéz az országgyűléshez Magyarország függetlenségéért ügyében.

— Rablók a szatmári piacon. Vakmerő rablók követtek el eddig még ismeretlen bűntettek a napokban a szatmári piacon. A rablás áldozata — mint leveleink zónk írja — Weisz Károly Alajos aranyos-megyesi lakos, a kinek este 7—8 óra között 4000 forintot számoltak kezébe a Markovits és Szatmári terménykereskedők cégi földtulosa levő irólájában, hogy Zilahra utazna, azért természeténél vérszomjas volt leeresztése alatt az iróda ablakán nem volt leeresztése, a rablók és így valószínűleg kíváncsi látták, a mint Weisz a sok bankót átvette és azonnal eltávozott. A mikor a főterre ért, két ember

A színház teljesen megtelt s a földszinti díszkasz dörög tapsal csitálta minden felvonás végén a jelen lévő szerzőt a lámpák elé. Gézinek az első felvonás végével a zenekarból két babérkoszorút nyújtottak fel.

S. S.

Az atya büne.

— Angol regény. —

Az „Ellenzék” számára fordította: AMICA.

XXXII.

(Folytatás.)

(66.)

Oh, igen, ez szerelmi ügy; hiába rázod a fejedet!

Én ösmerem a jeleket. Fialat koromban én magam is keresztül mentem mind azokon és midőn a mult éjjel halottalak a szobában le s fel járni, azt mondtam magamban — „itt valami szívbánat van”, — mert én magam is ugyan azt eszelekedtem, midőn el kellett válni attól aki megnyerte a szerelmemet és azt a sirjába vitte. Édesem, te azt mondd, hogy tudod a történetemet — és most mond el nekem a tiédet és lássuk, mit lehetne tenni, hogy arczodra vissza hozzuk a rózsákat, és szemeidbe a boldogságot. — Te szeretted French Gáspárt, és ő is szeret téged. Nos, mi jött közibetek?

És, Pearl mellé letltve a divánra, Edge kisasszony megfogta a leány kezét, gyöngyöden simogatta azt, míg jószágos arca olyan szinte részvétet és szeretetet fejezett ki, hogy vendégeket a tartózkodását legyőzte, és, karjait birtelen öreg barátja nyaka körül húzva, Pearl sirva fakadt.

— Iger, elmondom — zokogta — nem azért, mintha segíteni tudna rajtam, mert azt nem tudni, de mert kegyed oly jó, és

mert a jövőben talán alkalmam nyílik neki megmondani, hogy ig zam volt.

És így, azon időtől kezdve, midőn az atyját elvesztette, Pearl elmondott neki mindent, nem titkolt el semmit, még azt a szánékát sem, hogy öngyilkossá akart lenni; míg Edge kisasszony figyelmesen hallgatta, korunként a bánat, vagy részvét felkiáltásával, a mint a kedves hang viszontagságos életének azon kemény megpróbáltatásairól beszélt, melyeket oly nemesen viselt.

— És a mai napon, folytatá Pearl, midőn elbeszélésének a befejezéséhez jutott, egy levelet kaptam a nagybátyámtól, melyhez Dartrey Clivének egy fényesült levele volt csatolva, tudatva velem, hogy ha egy hónap múlva nem leszek a felesége, az atyám bűnét nyilvánosságra hozza a világ előtt. Természetes, hogy „nagybátyám” semmiképpen nem sürget, de azért világos, hogy azt gondolja, hogy a St. Claire nevet a gyalázattól megmenteni kötelességem; és ő oly szíves és oly jó volt hozzám, hogy mindent megbontak a kedvéért. Tehát azt hiszem, hogy utóvégre is engednem kell. Most már nem sokat látszom törődni azzal, mert azt reményem, hogy nemsokára meghalok és könnyei i-mét megeredtek.

Edge kisasszony hallgatott; gondolataiba volt merülve, újjai idegesen babráltak a medalionjával, a mint hiába keresett valami inspirációt, mely által az oldala mellett ülő síró leányon segítsen.

Soha sem próbáltad a György valódi gyilkosát megtalálni? — kérde.

Pearl levelette zsebkendőjét a szemeiről, és némi csudálkozással nézett a beszélőre. Edge kisasszony a vendége meggyőződésének olyan határozott elfogadásával beszélt, melyet a Pearl történetének az elbeszélése folyamán nyilvánított, hogy St. Claire ur nem volt azon bűnnek elkövetője, melyet neki tulajdonítottak.

lajdonítottak, hogy a Pearl keblében új remény támadt, Megfogta az öreg Lady kezét.

— Tehát kegyed nem hiszi, hogy az atyám bűnös? Köszönöm — köszönöm! kiáltá.

— Nem, édesem, valahogy nem tudom elhinni, ambar sok minden szót ellene. De én Olaszországban élttem néhány évig, és tudom, hogy az olaszok árulók és bűszuallók.

Az én véleményem szerint, sokkal valószínűbb, hogy a szegény Györgynek az a férfi volt a gyilkosa, a kivel legelőbb összeveszett — és nem a tanítója.

— Oh — Pearl összekulcsolta a kezét — ha az igazságot napfényre tudnám deríteni, minő különbséget tenné az az én életemben! De mi mindent megpróbáltunk, a bátyám két detektív alkalmazott, és azok nem tudták a tettes nyomára akadni, reménytelen kísérletnek tekintve azt, felhagytunk a további kereséssel.

Edge kisasszony a fejét rázta.

— Én nem hagynék fel vele, — mondá. Én magam mennék a hely színeire, hogy az igazságot kikutassam. Neked van pénz — azaz, hogy a nagybátyádnak van. Miért nem megy néhány hónapra Monte Carlóba lakni, hogy mint detektív saját magad láss munkához?

Édesem, neked van eszed, ügyesség és kitartásod, és életednek a boldogsága van közeled; és megérdemled a fáradságot.

Az öreg lady izgatottan beszélt, szemei szikráztak. Szavai lelkesedébe hozták a leányt.

— Igen — igen, el fogok menni! kiáltá. A nagy bátyám éppen úgy kívánja az atyám ártatlanságát bebizonyítani, mint én magam; ő mindent meg fog tenni, amire kérem. Dartrey Clivet jelenleg függőben kell tartani és én azt hiszem, hogy meg tudom azt tenni ha írok neki és megígérem, hogy abban az esetben ha nem sikerül az atyám

nevet tisztázni, a felesége leszlek. Még ma írok a nagybátyámnak. Édes Edge kisasszony, köszönöm a jó tanácsot! Ugy örülök, hogy mindent elmondtam magának; úgy érzem, mintha most mindent könnyebben tudnék elviselni!

Az öreg lady nyaka körül fűzte a karjait és melegséggel megöskölte, Edge kisasszony visszavonta, azt sugya —

— Édesem, én boldognak akarlak látni, mert nagyon szeretlek; de meg kell vallanom, hogy főképpen az én kedvenczemért, Gáspárt kívánom, hogy ez a dolog mielőbb tisztázódjék. Te éppen hozzá illő feleség vagy, és az ő feleségének kell lenned.

Pearl a fejét rázta. Olyan boldogság nem várt rá, az nem történhetett meg. És még is, midőn a léposókn felment, hogy a nagy bátyjának levelet írjon, az öreg özvegyasszony szavai jutottak eszébe.

A fájdalom hangjai, és azután megnyugtató harangok zenéje — Igen megnyugtató harangok zenéje! Maga biztosan hallani fogja azokat!

Midőn a St. Claire orhoz intézett levél be volt végezve, Pearl egy másik lapot húzott maga elébe, megírta a címet, és aztán pillanatnyi szünet után, elkezdte: „Édes Dartrey ur” és itt megállott.

Ez volt az utolsó próbája, az utolsó alkalmá, hogy a reá váró sorsból meneküljön. Dartrey irásban fogja a szavát birni, hogy ha fél év alatt nem lesz képes az atyja ártatlanságát bebizonyítani, házasságra lép vele. Nem fog tovább tiltakozni; és akkor szerződését be fogja tartani. Igen, azt fogja tenni, mert mit határozhatna az, hogy szerencsétlensége milyen alakot vesz, midőn mindent elveszt örökre, a mi az életét érdemessé teszi, hogy éljen?

(Folytatása következik.)

metette magát, fejére zsákokat húzott és míg egyik a kezét fogta, a másik kiszedte a zsákból a pénzt. Mire a megtámadott kiszakította fejét a zsákból és segítségért kiáltott, a rablók már elmenekültek. A rendőrség most Nagyváradon uymozza őket, mert úgy gyanítják, hogy arra vették utat.

„Dreyfus bűnös”. Megesett a hír: a francia pénzügyminiszter a kamara előtt kimondotta, hogy Dreyfus-ügyről szó lehet. Ezt a nézetét a kamara elfogadta. Dreyfus tehát ott marad az Ördög-sziget szikla szankción.

Meggyilkolt asszony. Madame Bigot egyike volt a párizsi hölgyeknek, akiket a nagy kényerű keresettik a szerelem. A Rue Pile-le Grand egyik házában lakott és a házasságai azt gondolták róla, hogy nyelvcsók adásával foglalkozik s az a sok elemi asszony ur, aki egymásnak adja a kilincset Bigot asszony ajtajánál, tanulni jár hozzá. A szép asszonynak meg volt az a szokása, hogy a férfiak betekentek át nem tartózkodott a lakásán s ezért nem is tűnt fel, hogy legutóbb december nap óta nem hallott magáról. A doboz azonban valahogy a rendőrség fülébe került, amely egészen tisztában volt a „Madame” életmódjával s elköltötte közegét, hogy a lakást kutassák fel. Fel törve az ajtót, a helyiséget azonnal felderített. Ágya előtt, átszúrva a falon, találtak meg az előkelő deminodint. Egy erős, háromlábú tört dőfték taláról a nyakába, ez a szörűs feltétlenül halálos volt. A szobában minden szerte volt kintyva — látszott, hogy a gyilkos sietett tenni, hogy minél gyorsabban meneküljön. Rendkívül turgangos és ügyes gazember lehet, mert míg az ércpénzt s az ékszereket magával vitte, addig vagy kétezer frank értékű részvényt ott hagyott, jól tudva, hogy arról ráismernének.

Boszorkány-pör. Botrányos hír szolgát lehet Esztergom vármegye egy kis falujában. Hét hosszú század alatt sem jutatható el a Kálmán király ismeretes törvénye: hogy boszorkányokról szó ne essék, mert hiszen mindenek. Mint lapunkat értesítik, az utóbbi időben ugyancsak felzavarta a falu nyugalmát egy özvegyasszony, a kit a tudatlan nép boszorkánysággal vádolt s minden előfordult szerencsétlenséget neki tulajdonított. E miatt az együgyű nép nemcsak kerülte, de életveszélyes fenyegetésekkel is illette a szegény asszonyt, aki végre a bíróság előtt keresett eljárást ülvözött. Az esztergomi bíróság azonban megtagadta azt, amit hét század és kultura elmulasztott: felvilágosított az együgyű népet kibékítette a boszorkány-népet panaszossal.

Érdekes színházi pör. A Népszínház 1878-iki pályázatán Makróczy János vídoki színésznek a „Beostlet szegénye” című népszínműve díszdíjra nyert. Szerző darabját a Népszínházak benyújtotta és elő is adták 1880-ban Pálmai Ilkával a főszerepben. Azután Blaha Lujzával egészen 1887-ig, mikor is a Népszínházi bizottság jónak látta elő nem adhatni. A szerző, ki már kétezer forint keresetét jutott színműve révén, 10 éven keresztül mit se szóló darabjának elhanyagolása miatt; a szerző és értelme pedig, ha három évig színe nem kerül, peres uton követeli vissza magának az eladott darab jogát a szerző. Makróczy sürgetésére a Népszínházi bizottság, élén Márkus József, még akkor polgármesterrel, elutasította a szerzőt kérelmével s a darabot a műsorról levette, mert az úgy tárgyánál, mint irányánál fogva a vallási szabályokba ütközik. A „Beostlet szegénye”-ben ugyanis egy katolikus pap szerepel, kinek törvénytelen leánya van. Ezt a leányt egy pap utóbb magának vallja, hogy papársát a szegénytől megörökölte. A szerző a vád ellen hivatkozik egész tömeg modern és klasszikus színműre, melyekben a papok és papnőkre van állítva. Így felel meg a csók, Fra Girolamo.

A király házasságát, Az ember tragédiáját, Faust, Constantint abbé, Nebánstvirág, Tisztulak a zárdában stb. darabokat, melyek mind műsoron vannak. A járásbíró Makróczyt megkeresésével, melyben Márkus és Evva alperesekként szerepelnek, visszautasította. Erre a szerző dr. Ödön ügyvédje útján leendő írt föllebbezést nyújtott be a törvényesekhez. Hivatkozik ebben a sajtószabadságra, mely a jövő évben a törvényi felhatalmazás alapján, kifejti, hogy a verizmus, mely most mindenütt uralkodik, egyáltalán nem találhat hibát az ő színművében, felel meg, hogy darabját Pécsen, Nagyváradon stb., tehát oly városokban előadták, hol érseki, püspöki székhelyek vannak s kéri, hogy szenvedett kárát 2895 frt 32 kr. alperesek által megtéríttetni tölje a törvényszék. Ennyi volna ugyanis 1887 óta a mai napig a tantiem, mit darabja állandó előadása által élvezett volna. Mindenesetre érdekes ez az irodalmi per, melynek folyamán felperes azt is kijelentte, hogy — mivel darabja az egyházpolitikai küzdelmek idejében volt színen — sejt, miszerint az egyház keze, vagy valamely konzervatív államférfi működik a háttérben, sőt, hogy valamelyik fél anyagilag is érdekelt van.

A fotográfáló táviratozás. A szentesi Pollák Antal szenzációs találmánya, a fotográfáló távirógép, már egészen közel áll a megvalósuláshoz. Mint tudósítunk róla: A fotográfáló táviratozás részletes próba: A budapesti Egger-féle elektrotechnikai gyárban már megtörténtek és egész kielégítő eredményt adtak, s most már ezek az egyes részekből összeállított modellről függ, hogy a nagy probléma gyakorlatilag is meg legyen oldva. Ez azonban még hosszabb időt igényel, mert az egyes mechanikai szerzeteknek fel kellett tölteni az összeállításuknak kell lennie, hogy az összműködés sikerüljön. Így a telegraf megoldása most már csak a

mechanikus kezében van. Különösen felette fontos a két állomáson szükséges szinkronikus mozgás, amelynek, mint azt a nava is mutatja, egész tökéletesen egy erőnek kell lenni, amit ismét csak egy fonikus kerék segítségével lehet elérni, vagyis a tökéletesen egybe hangzó zöngerezésekkel. A kísérleteket már egy hónap óta maga a feltaláló vezeti, a nevezett budapesti gyárban, s a további próbák is ott fognak megtörténni.

Cselédek ligája. A spanyol fővárosban, Madridban, roppant sajtóságos viszony uralkodik az uraságok és női cselédek között, a szakácsnők és szobaleányok ugyanis ott betilapolt adnak ki, mely ezt a címet viseli: „La Crivada” (A nőcseléd), s mely hivatalos lapja a cselédek ligájának. Az új ligának nem az a célja, hogy a munkabért magasabbra srófolja, sőt lapjuk elismeri, hogy az uraságok ezt a bért megfizessék. Ez idő szerint ugyanis az a divat Madridban, hogy a felső tízezer urai és női nemcsak, hogy nem fizetik ki a cselédek bérét, hanem még kölcsönöket is vesznek tőlük. A cselédek ugyisginek aztán ezen a bajon, hogy a különböző üzletekben, székelyeknél, mézárósnál s különösen divatárú üzletekben, hol urnők bevásárlásaikat eszközlik, rendes havi járulékot biztosítanak maguknak, a mit persze az urakon. Ez a módszer azonban az új liga szerint tarthatatlan állapotokat teremtet, s most a szakácsnő nagyságát az tervezik, hogy egy fekete-névsort szerkesztessen lapjukban s kiírják azon urnők neveit, kik a cseléd bérével adósk maradnak s így erkölcselen üzelmekre kényszerítik alkalmasságaikat.

Egyleti élet.

A város kereszt egyet Kolozsvár városi választmányának intéző bizottsága f. év. december hó 8-án szérán d. u. 3 órakor, a város házy nagytérben ülést tart, melyre az intéző bizottság t. tagjait tisztelettel meghívja. Kolozsvárt 1897 Deczember 6. Az elnökség.

MŰVÉSZET.

Színházi hírek. A könyvtárnok Moser közkedveltségű bohózata, — melyet színházunknál már négy év óta nem adtak — holnap fog színezkerülni. A darab czimszerepét Megyeri játsza.

Az Ördög mátkája Géczy új népszínműve, melynek mindkét előadása szufolt ház előtt folyt le s az előadás színvonaláról maga a jelenlévő szerző is a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott, szerdán fog újra színezkerülni. A szerző előadásra szelvények érvenyesek lesznek.

Sebesi Samu bohózatából a Varázstáblából, mely csütörtökön fog színezkerülni, naponta szorgalmasan próbálnak.

Operette reprise lesz legközelebb. Millöcker rég nem adott kedvet operettejét a Boszorkányvált felelevenítik.

Szerkesztőségi üzenet.

Olvasónak. N.-Szében a németek szeretnek bennünket erőszakos sovinsztátnak mondani s bizonyára nagy volna a reszenzió a germán lapokban, ha a német nyelvű czég-táblák kifüggesztését eltiltanák, avagy meg bírságoznák. Pedig ebben a tekintetben épp Németországról vehetünk példát. A németek ugyanis, mint azt legközelebből olvastuk, az Elzász-Lotharingia germanizálására ezéző intézkedések közé a francia nyelvű czég-táblák eltiltását is felvették s erre vonatkozólag szigorú tiltó rendeletet léptettek életbe, mely a francia czég-táblák használatát kihágásnak minősíti nemcsak pénzbüntetéssel sújtja, hanem egyszerűen karbatalommal el is távolítja a táblákat. — Hasonlóképpen kedvező eredményre vezethet az az eljárás, mely Bulgáriában érvényes. Itt ugyanis a bolgár nyelvű czég-táblák kifüggesztésekor 10 frank hatósági díj fizetendő, míg ha a tábla idegen nyelvű, akkor e díj 100 frankra emelkedik.

GAZDASÁG.

Cseléd-jutalmazás.

Kis-küküllő vármegye gazdabizottsága az ugyanazon helyen hosszabb ideig szolgáló hű és megbízható gazdasági cselédek jutalmazására pályadíjakat tűzött ki és pedig:

1 drb 100 koronás	
1 „ 50 „	
10 „ 20 „	összegekben.

A jutalom díjak elnyerésére a következő feltételek irattak elő:

1. Cselédkönyvvél igazolandó, hogy az illető gazdasági cseléd ugyanazon birtokonál egy folytatban, huzamosabb időn, de legalább 10 éven át szolgált.

2. A gazda által kiállított s a község előjárósága által hitelteltet bizonyítvánnyal igazolandó, hogy az illető cseléd egész

szolgáti ideje alatt mindig józan életű, hű és megbízható volt és erkölcsös életet élt.

A mennyiben szolgáti ideje alatt valamely tétellel magát kiváló módon kikerülte volna, ez szintén bizonyítandó a gazda által kiállított bizonyítványban.

3. A pályázatok legkésőbb f. évi decz. hó 30-áig kis-küküllő vármegye gazdabizottsághoz Dicső-Szt.-Mártonba nyújtandók be.

A jutalom díjak kiosztása 1897. évi deczember hó 26-án d. e. 10 órakor a vármegyeház dísztermében nyilvánosan fog megtörténni.

A régi jó cselédek a vármegye területéről vetélkedve várják a karácson fiat, a gazdák pedig kíváncsian lesik, vajon találta-e tizenkét díjra 12 érdemes pályázót?

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” táviratai, telefon tudósításai, és sürgöny-levelei.)

A pártkörökből.

Budapest, decz. 6.

Az egyes pártkörök elnökségeinek felhívására a vidéken időzött képviselők legnagyobb része tegnap visszaérkezett a fővárosba és már a délutáni órákban megjelentek a párhelyiségekben, hol kivétel nélkül a legnagyobb élénkséggel tárgyalták a legközelebbi napok várható eseményeit. A függetlenségi és 48-as pártban a tulnyomó többség az örendelkezési jognak teljes és azonnali érvényesítése mellett száll sikkra, jöllehet vannak néhányan kik nem tartják az időt most alkalmasnak arra, hogy a magyar parlamentet a későbbig menő harcba belevigyék. Más részről azonban általános az a nézet, hogy a kormány előterjesztése, csak úgy válhatik majd törvényerőre, ha a kormány abban a helyzetben lesz, hogy zárós határidőt állapítson meg arra nézve, hogy az örendelkezési jogból folyó önálló intézkedések előkészítése és életbeléptetése mikor válhatik tényleges valósággá.

Horánszky Nándor tegnap egész estét a pártban töltötte, s bizalmas beszélgetések folytak a helyzetről, s a várható alakulásokról.

A néppárt tegnap este Zichy Nándor elnöklété alatt értekezletet tartott. A helyzettel foglalkozott ugyan, de pártállást még nem foglaltak, mivel a javaslatokat még nem ismerik. A községi helynevekről szóló javaslatot elfogadják, s a mezei munkásokról szólót pedig nem s módosításokat fognak javasolni, s a párt nevében Major erencz, Rakovszky István, Mócsy Antal, Réder Rezső és Lepsényi szólnak fel. Holnap ismét értekezni fognak.

Halálozás.

Bécs, decz. 6.

Sterneck Miksa báró tengernagy tegnap délben szívizékhűdés következtében meghalt.

Tűz.

Christiánia, decz. 6.

A részvény-nyomdát tegnap esti tűzvész teljesen elpusztította. Az összes kárt 400,000 koronára becsülik.

Arany telepek.

Budapest, decz. 6.

Svédországban Torakankorwa falu közelében a Matikawara hegyekben Ober-Tornestől 8 kilométernyire észak felé több helyen aranytelepeket fedeztek fel.

Aratás.

Budapest, decz. 6.

Havannából kelt távirat jelenti, hogy Matanzás tartományban megkezdődött az aratás.

A népszabadság ünnepe.

Budapest, decz. 6.

A népszabadság ünnepe érdekében alakult nagy bizottságnak művészeti és végrehajtó alosztálya az eddigelő hiányzókkal teljesen kiegészítette magát, és deczember hó 7-én, kedden délelőtt tizenegy és fél órakor gyűlést tart a Royal szálló termében. A gyűlés tárgya Feszti Árpád főrendező művészeti tervének mikénti megvalósítása.

A nagy bizottságnak egy harmadik alosztálya a rendezőbizottság megalakuló felében van, a melynek eredményéről a nagy bizottság tagjait kellő időben értesíteni fogják.

Párbaj.

Páris, decz. 5.

Reinach képviselő Millerandot a kama-

rában tegnap mondott beszéde miatt kihívta Millerand ugyanis Reinachra czélozva azt mondta, hogy kérdezzék csak azt ki, aki egy bűnös rehabilitációjára indított hajszát, holott a saját családjában kellene gondoskodnia más rehabilitációról.

A pisztoly párbaj megtörtént, de egyik fél sem sebesült meg.

Zavargások Ausztriában.

Bencshau, decz. 6.

Tegnap este 10 órakor itt 23 zsidó lakta házak ablakait beverték.

Minthogy újabb zavargásoktól tartanak, katonai assistenciát rendeltek ide. Éjfélt után ismét nyugalom állott be.

Kuttenberg, decz. 6.

Ma éjjel kisebb csapatokban fiatal emberek vonultak dalolva az utcákon keresztül és a gyáraknál, valamint Zelenka gabonakereskedőnél 31 ablakot beverték.

Jungbuzlau, decz. 6.

Tegnap este nagy nemzetiségi tüntetés volt, a mely nyugodtan folyt le. Reggeltől több zsidó házában ablakait beverték és rombolási kísérletek is történtek.

Egy egyetemi tanár ellen.

Budapest, decz. 6.

A „Tribuna Popurului” a legutóbbi bpesti egyetemi magyarellenes tüntetésről írva magasztalja a román egyetemi ifjak eljárását, míg ellenben Alexy György egyetemi tanárt „urgysit”-nak (nyomorult) nevezi.

Országos diák-ünnep.

Budapest, decz. 6.

Az egyetemi ifjak már most mozgalmat indítottak, hogy a mártírsi nagy napok 50 éves fordulóján a fővárosban egy országos jellegű diák-ünnepély rendezessék, melyen az összes közép és főiskolák ifjusága részt vegyen. Az ünnepély rendezését az „Egyetemi körnek” ajánlják fel, még azután vidéken is szervezni fogja a bizottságokat. Mintegy 50—6000 diákból álló díszmenetet terveznek, kik a kerepesi temetőhöz kivonulnak s felkeresik a budai honvédek sírját.

Szociálisták gyűlése.

Budapest, decz. 6.

A fővárosi szocialista munkások tegnap tiltakozó gyűlést akartak tartani a Petrovics-féle vendéglő külön termében, a melyen állást akartak foglalni a földművelésügyi miniszter által benyújtott törvényjavaslat káros voltáról. A gyűlésen mintegy ezeren voltak jelen. Az elnökség már össze is ült, midőn a hatóság képviselője kijelentette, hogy a Terézvárosi Kaszinó nem engedi meg házában a tiltakozó gyűlés megtartását, s felkéri a jelenlevőket, hogy a legnagyobb rendben oszoljanak szét.

Erre kitért a vihar. A jelenlevők óriási jármába törtek ki és éktelen kifakadásokkal illették úgy a Kaszinó elnökségét, mint a hatóságot. A nagy lármában azonban csakhamar lecsendesedett s a tömeg szétoszlott. Az utczán még volt kisebb csoportosulás a melyet azonban az ott cirkáló rendőrök a legnagyobb eréllyel oszlottak szét.

Országgyűlés.

Budapest, decz. 6.

A képviselőház ma roppant nagy érdeklődés mellett tartotta meg ülését. A ülés elején Szilágyi elnök bejelentette Bartha Miklós megválasztását. (Lelkes éljenzés.)

Ezután minden szem Bánffy miniszterelnök felé fordult, várva Bánffy javaslatát.

De Bánffy Dezső helyett Lukács László pénzügyminiszter állott fel és megtartotta a pénzügyi expozéját.

449,084,228 frt. rendes kiadással szemben, 470,605,451 rendes bevétel áll.

Vagyis a rendes kezelésnél 21,521,223 frt. fölösleg mutatkozik.

Ellenben a rendkívüli kezelésnél 49,156,342 frt. kiadással szemben 27,710,840 frt. bevétel áll, tehát 21,445,502 frt. hiány mutatkozik. A két tételt összevetve: **felesleg 75.721 frt.**

A pénzügyminiszter expzéját nagyon egykedvűen fogadta a Ház.

Ezután következett a községnevek magyarisításáról szóló törvényjavaslat. Ruffy Pál előadó ismertette s ajánlta elfogadásra.

Schreiber szász képviselő nem fogadja el a javalatot, mert szem elől tévesztették a népek karakterét és eszményét.

Nézete szerint, ha az eddig szokásos helyneveket nem ápoljuk, a hazaszeretetet lazítjuk meg. (Nagy zaj és ellentmondás.)

Hosszas, unalmas beszéde alatt folyton gunykiáltások voltak hallhatók.

Az ülést beszéde után 5 perczre felfüggesztették.

Hir szerint az ülés végén Bánffy mégis beadja javaslatát.

Szünet után Eötvös és Münnich Aurel szólaltak még fel s ezután elfogadták a törvényjavaslatot a szász képviselők kivételével. A szászoknak a bal oldalról azt kiáltották:

— Szégyeljék magokat!
Általános érdeklődés között állott fel ezután Bánffy.
Zajos felkiáltások, haljuk.
Bánffy beszédét így kezdte:

Mivel a provizórium Ausztriában alkotmányosan nem jött létre, a kormány a magyar országgyűlés által elfogadott provizóriumot nem terjeszthette fel szentesítésre.

Nincs is biztós kilátás arra, hogy Ausztriában a provizórium egyhamar alkotmányos uton elfogadtassék, azért a kormány kötelességének tartja a vám és bankügynek ideiglenes szabályozásáról törvényjavaslatot benyújtani az országgyűléshez.

Ilyformán azonban, hogy a megnyílt a provizórium Ausztriában május 1-ig nem sikerül, a kormány kötelességet **Magyarország teljes önállóságáról javaslatot beadni.**

Zajos helyeslés jobbról.

Holló Lajos kívánságára a jegyző felolvassa az egész javaslatot.

Két pontnál zajos ellentmondás keletkezett.

Az egyik pont az volt, mely arról szól, hogy ha a provizórium Ausztriában május 1-ig nem szavaztatik meg, a kormány köteles állandóan szabályozni a jogviszonyt.

A másik meg arról szól, hogyha május 1-ig a kormány el nem készülne a szükséges intézkedésekkel, akkor a törvényt **rendeleti uton** is életbe léptetheti. (Zajos hoch balról.)

Kossuth Ferencz, mivel hosszasan kíván beszélni, kéri a Házat, hogy beszédét holnapra halaszthassa. A Ház belenyugszik, mire az ülés véget ért.

A függetlenségi zajosan éljenzték a független Magyarországot és Bánffy abczugolták.

Lemondott miniszter.

Budapest, decz. 6.

Josipovich miniszter hir szerint lemondott.

Utódja Cseh Korvin lesz.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felolva szerkesztő és laptulajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

A magyar osztálysorsjáték II. osztály

huzás már december

10 és 11-én.

Vételsorsjegy kapható míg a készlet tart

Ludasz dohány-tőzsdében
Főter 3. szám.

HIRSCHFELD GYÖRGYNÉ

női pipere és divattermében
meglepő szép

karácsonyi és ujévi

ajándékoknak való
ujdonságok

megérkeztek.

Kéri a n. é. közönség becses látogatását.

